Hướng dẫn dành cho nhà báo

viết về cộng đồng LGBTIQ+

Trần Lệ Thùy



isee

Hướng dẫn dành cho nhà báo

viết về cộng đồng LGBTIQ+

Trần Lệ Thùy

Mục lục

tr.02 ***Lời mở đầu***

tr.04 **Chương I:** *Lịch sử và văn hóa LGBT ở Việt Nam*

tr.06 **Chương II:** *Nguyên tắc cơ bản dành cho nhà báo về Cộng đồng LGBTIQ+*

tr.07 **Chương III:** *Sự nhạy cảm về ngôn ngữ và thuật ngữ*

tr.15 **Chương IV:** *Cách tiếp cận câu chuyện về Cộng đồng LGBTIQ+*

tr.20 **Chương V:** *Tránh sai lầm và khuôn mẫu sai lệch*

tr.23 **Chương VI:** *Cách viết bài theo chủ đề*

Lời mở đầu

Trong bầu không khí của xã hội Việt Nam đang dần mở rộng về ý thức và nhận thức, việc viết về cộng đồng đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới tính (LGBTIQ+) đòi hỏi một trách nhiệm lớn. Những bài viết chưa chính xác hay thiếu nhân văn không chỉ làm méo mó hình ảnh thực sự của cộng đồng này mà còn có thể tăng cường những định kiến và hiểu lầm trong xã hội.

Kể từ báo cáo trước của Viện Nghiên cứu Xã hội Kinh tế Môi trường (iSEE) vào năm 2011, hình ảnh của người LGBTIQ+ trên báo chí đã có những bước tiến vượt bậc cả về lượng và về chất. Những thông tin phản ánh chân thực, khách quan, và đặt người LGBTIQ+ làm trung tâm, đã góp phần rất lớn trong sự hòa nhập ngày càng sâu rộng hơn với người LGBTIQ+. Các vấn đề kì thị, phân biệt đối xử đối với người LGBTIQ+ cũng ngày càng được hiểu rõ hơn và đang trong tiến trình thay đổi.

Dù vậy, cộng đồng LGBTIQ+, đặc biệt là các nhóm thiểu số, ít hiện diện trong cộng đồng, vẫn gặp phải những vấn đề vô cùng nghiêm trọng, một phần đến từ những thông tin sai lệch từng xuất hiện trên báo chí trong quá khứ.

86,4%

lượt thảo luận liên quan đến cộng đồng LGBTIQ+

Theo kết quả nghiên cứu hình ảnh của người LGBTIQ+ trên báo chí do Viện iSEE thực hiện vào năm 2022, có 93.544 lượt thảo luận phân loại theo các chủ đề đời sống, pháp luật, giáo dục, giải trí, sức khỏe, và thể thao liên quan đến cộng đồng LGBTIQ+, trung bình 3,898 lượt mỗi tháng, với 86,4% (80,848 lượt thảo luận) liên quan đến bài đăng trên báo. Nghiên cứu cho thấy các chủ đề giải trí, đời sống của người LGBTIQ+ vẫn nhận được sự chú ý đưa tin nổi bật hơn rất nhiều so với các chủ đề khác không kém phần quan trọng. Hơn nữa, các bài báo vẫn còn đi vào các khuôn mẫu, đóng khung về người LGBTIQ+, mặc dù đã chuyển sang các khuôn mẫu tích cực. Đồng thời, vẫn còn một bộ phận các bài báo bao hàm các định kiến, hiểu lầm với cộng đồng LGBTIQ+.

Hình ảnh truyền thông là một mảnh ghép quan trọng trong bức tranh tổng thể về cách công chúng Việt Nam nhìn nhận về người LGBTIQ+. Nó không chỉ phản ánh những hình mẫu phổ biến trong xã hội mà còn góp phần định hướng và xây dựng cách người dân hình dung và hiểu về cộng đồng này.

Với quan điểm cộng đồng người LGBTIQ+ xứng đáng được đối xử với những tiêu chuẩn báo chí phổ quát, như khách quan, chính xác, liêm chính, tôn trọng, bản hướng dẫn này được xây dựng với mục tiêu để những câu chuyện của cộng đồng LGBTIQ+ có thể được kể một cách chân thực và tôn trọng nhất.



tuổi trẻ

THỨ BA
16-4-2013

Mạnh dạn vươn khơi, làm giàu từ biển

Nhiều đề xuất ủng hộ hôn nhân đồng giới

Bảng tóm tắt pháp luật đối với người đồng tính, song tính

Quyền	Tình trạng
Hành vi tình dục cùng giới	Hợp pháp
Tổ chức lễ cưới	Hợp pháp
Chung sống không đăng ký	Không hợp pháp
Chung sống có đăng ký (như một số nước)	Không quy định
Hôn nhân cùng giới	Không hợp pháp
Con nuôi chung của cặp cùng giới	Không hợp pháp
Mang thai hộ	Không hợp pháp
Kết hôn với người nước ngoài mà quốc gia người đó cho phép kết hôn cùng giới	Không hợp pháp
Công nhận việc kết hôn với người cùng giới đã được tiến hành ở nước ngoài	Không hợp pháp, có ngoại lệ
Phòng chống bạo lực gia đình	Không quy định
Giáo dục về xu hướng tình dục trong nhà trường	Không quy định
Người đồng tính tham gia trong quân đội	Hợp pháp
Hiến máu của người đồng tính	Hợp pháp
Có luật chống kỳ thị	Không quy định

Nguồn: LƯƠNG THẾ HUY
(cán bộ pháp lý của Viện Nghiên cứu xã hội, kinh tế và môi trường - ISEE)

Hình: *Bức ảnh chụp lại trang bìa báo Tuổi Trẻ ngày 18.04.2013. Đánh dấu lần đầu tiên có một bài báo về LGBT được đăng trên trang nhất của một tờ báo lớn.*

Bản hướng dẫn này đóng vai trò một nguồn thông tin hướng dẫn dành cho nhà báo và những người làm trong lĩnh vực truyền thông tại Việt Nam. Được biên soạn dựa trên những nghiên cứu, thực tiễn và nguồn thông tin đáng tin cậy, mục tiêu của cuốn sách là trang bị kiến thức, kỹ năng và tư duy cần thiết để viết về cộng đồng LGBTIQ+ một cách chính xác, công bằng và nhân văn.

Với sự thay đổi nhanh chóng của xã hội và văn hóa Việt Nam, việc truyền tải thông tin đúng đắn và đầy đủ về cộng đồng LGBTIQ+ không chỉ góp phần nâng cao nhận thức mà còn thúc đẩy sự tiến bộ và hòa nhập. Bản hướng dẫn này là bước đệm quan trọng trong hành trình đó. Bên cạnh đó, các tổ chức đang hoạt động vì cộng đồng LGBTIQ+ như iSEE cũng luôn sẵn sàng giúp đỡ các phóng viên trong quá trình xây dựng bài báo. Chỉ có như vậy, chúng ta mới có thể góp phần vào việc gỡ bỏ những thực trạng phân biệt đối xử và kì thị đối với cộng đồng LGBTIQ+ trong xã hội hiện nay một cách triệt để nhất.

Chương I: *Lịch sử và văn hóa LGBTIQ+ ở Việt Nam*

Ở Việt Nam, cộng đồng LGBTIQ+ đã trải qua một hành trình dài để được công nhận và hiểu biết. Trong quá khứ, đề tài về LGBTIQ+ thường bị tránh né trong truyền thông và văn hóa đại chúng. Tuy nhiên, vào đầu thập kỷ 2010, có sự thay đổi rõ rệt.

Trong một thập niên vừa qua, xã hội Việt Nam đã chứng kiến nhiều bước tiến đáng kể của phong trào vận đồng quyền cho cộng đồng người đồng tính, song tính, chuyển giới, và những người có bản dạng giới và xu hướng tính dục thiểu số khác (LGBTIQ+). Công cuộc vận động sâu rộng từ nghị trường cho tới các thảo luận xã hội đã thúc đẩy những thay đổi trong thái độ và nhận thức của công chúng về cộng đồng này. Những dấu mốc trong những năm gần đây như sự kiện Viet Pride đầu tiên năm 2012[1], việc xóa bỏ điều cấm hôn nhân cùng giới trong Luật Hôn nhân và gia đình năm 2013[2], và việc thông qua điều luật cho phép công dân được chuyển đổi giới tính trong Bộ luật Dân sự sửa đổi năm 2015. Sự hiện diện cũng như tiếng nói của cộng đồng LGBTIQ+ ngày càng trở nên rõ nét hơn trong nhiều chiều khác nhau của đời sống cùng với những bước tiến của phong trào vận động quyền.

Nhiều tổ chức và nhóm đã ra đời để hỗ trợ cộng đồng LGBTIQ+, giúp họ có tiếng nói và đại diện trong xã hội. Những tổ chức này cung cấp sự hỗ trợ về mặt tâm lý, giáo dục và nguồn thông tin, giúp cộng đồng này có thêm sức mạnh để đấu tranh cho quyền lợi và sự công nhận của mình.



2012

Sự kiện Viet Pride đầu tiên



2013

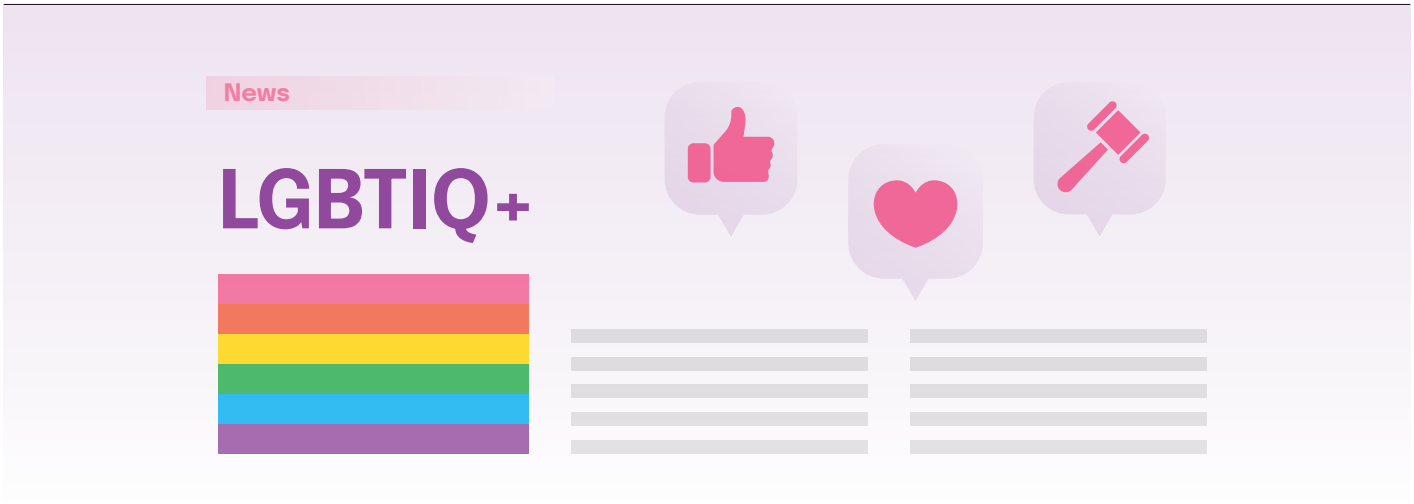
Xóa bỏ điều cấm hôn nhân cùng giới trong Luật Hôn nhân và gia đình



2015

Thông qua điều luật được chuyển đổi giới tính trong Bộ luật Dân sự

1. https://www.abc.net.au/news/2012-08-05/vietnam-holds-first-gay-pride-parade/4178626?utm_campaign=newsweb-article-new-share-null&utm_content=link&utm_medium=-content_shared&utm_source=abc_news_web
2. https://tuoitre.vn/tu-112015-khong-cam-ket-hon-dong-gioi-691266.htm



Ảnh hưởng của thông tin về người LGBTIQ+ trên báo chí đến công chúng:

Nội dung và cách đưa thông tin trên báo chí có ảnh hưởng lớn đến cách cộng đồng tiếp nhận thông tin về người LGBTIQ+, bao gồm:

1. Đại diện hình ảnh:
Khi báo chí sử dụng hình ảnh đa dạng và tích cực của người LGBTIQ+ sẽ giúp phá vỡ những định kiến và mẫu hình tiêu cực.

2. Ngôn ngữ và khái niệm:
Báo chí cần sử dụng ngôn ngữ phù hợp và chính xác khi đề cập đến người LGBTIQ+. Sử dụng ngôn ngữ không kỳ thị, thông tin chính xác về giới tính và xu hướng tình dục có thể giúp giảm hiểu lầm và tăng cường sự chấp nhận trong cộng đồng.

3. Quyền riêng tư:
Khi đưa tin về người LGBTIQ+, báo chí cần cân nhắc đến vấn đề quyền riêng tư, nhất là trong các cộng đồng nơi mà người LGBTIQ+ có thể bị kỳ thị hoặc phân biệt đối xử.

4. Ảnh hưởng đến chính sách:
Cách báo chí truyền đạt thông tin có thể ảnh hưởng đến quá trình xây dựng chính sách và ra quyết định của nhà lập pháp. Báo chí có trách nhiệm đưa cái nhìn toàn diện, không thiên vị và cung cấp bối cảnh cho các vấn đề liên quan đến người LGBTIQ+.

5. Phản ánh thực tế:
Báo chí cần phản ánh một cách trung thực và toàn diện cuộc sống của người LGBTIQ+, không chỉ giới hạn trong các sự kiện tiêu cực như phân biệt đối xử hoặc bạo lực, mà còn cả những thành tựu và khía cạnh tích cực khác trong cuộc sống của họ.

Chương II: *Nguyên tắc cơ bản dành cho nhà báo về Cộng đồng LGBTIQ+*

Trước khi nhà báo bắt đầu viết bài báo về cộng đồng LGBTIQ+, có một số nguyên tắc cơ bản cần được chú ý để đảm bảo tính minh bạch, trung thực và tôn trọng đối với cộng đồng này. Dưới đây là một số nguyên tắc quan trọng:

1. Kiểm chứng thông tin:
Trước khi bắt đầu xây dựng bài viết, nhà báo cần kiểm chứng thông tin đã thu thập từ cộng đồng LGBTIQ+. Điều này có thể bằng cách tham gia vào cuộc trò chuyện với những người được phỏng vấn hoặc hợp tác với các tổ chức đang làm việc trong lĩnh vực này. Mục tiêu là đảm bảo tính chính xác và đáng tin cậy của thông tin.

2. Đặt cộng đồng LGBTIQ+ vào trung tâm:
Trong mỗi bài viết về cộng đồng, hãy đặt câu chuyện, góc nhìn và ý kiến của cộng đồng LGBTIQ+ vào vị trí trung tâm. Điều này đồng nghĩa với việc tập trung vào trải nghiệm của họ, quan điểm và câu chuyện, thay vì tập trung vào những phân tích và diễn giải từ người ngoài cộng đồng.

3. Tránh khắc họa khuôn mẫu và định kiến:
Tránh việc sử dụng các khuôn mẫu và định kiến khi miêu tả cộng đồng LGBTIQ+. Hãy biểu hiện sự đa dạng của họ về hành động, lời nói, phong cách ăn mặc, tính cách, nghề nghiệp và hoàn cảnh sống.

4. Cung cấp thông tin về tổ chức hỗ trợ:
Luôn cung cấp thông tin về các tổ chức hỗ trợ cộng đồng LGBTIQ+ trong bài viết, giúp độc giả dễ dàng tiếp cận nguồn trợ giúp khi cần. Điều này quan trọng vì nhiều người trong cộng đồng có thể không biết đến các tổ chức này.

5. Sử dụng tư vấn từ các tổ chức và chuyên gia: Khi không chắc chắn, nhà báo nên tìm kiếm sự tư vấn từ các tổ chức và chuyên gia đang làm việc trong lĩnh vực quyền của cộng đồng LGBTIQ+. Họ có thể cung cấp thông tin hữu ích và hướng dẫn về cách tiếp cận và trình bày thông tin một cách chính xác.

6. Tránh gây hại:
Cuối cùng, nhà báo cần xem xét kỹ lưỡng để đảm bảo bài viết không gây ra tổn hại cho cộng đồng LGBTIQ+. Nếu có khả năng rằng tác hại từ việc đăng tải bài viết có thể nhiều hơn lợi ích, hãy xem xét lại trước khi tiếp tục xuất bản.

Những nguyên tắc này giúp đảm bảo rằng việc báo chí bàn về cộng đồng LGBTIQ+ được thực hiện một cách trung thực, nhạy bén và tôn trọng quyền và nhân phẩm của họ.

Chương III: *Sự nhạy cảm về ngôn ngữ và thuật ngữ*

Ngôn ngữ không chỉ là một phương tiện giao tiếp; nó còn phản ánh văn hóa, giá trị và nhận thức của một xã hội. Khi nói đến LGBT, việc sử dụng ngôn ngữ một cách chính xác và nhân văn không chỉ là một trách nhiệm nhưng còn giúp thúc đẩy sự hiểu biết và tạo ra một xã hội công bằng hơn.

1. Thuật ngữ cơ bản[3]:

- **LGBTIQ+:** viết tắt của người đồng tính, song tính, chuyển giới, liên giới tính, đa dạng giới và tính dục
- **Lesbian** – Đồng tính nữ
- **Gay** – Đồng tính nam
- **Bisexual** – Song tính
- **Transgender – Chuyển giới:** người có bản dạng giới khác với giới tính sinh học lúc sinh ra
- **Cisgender – Hợp giới:** người có bản dạng giới trùng khớp với giới tính sinh học lúc sinh ra
- **Intersex – người Liên giới tính:** người sinh ra với đặc điểm giới tính (bao gồm cơ quan sinh dục ngoài, cơ quan sinh sản bên trong, nhiễm sắc thể giới tính, nội tiết tố sinh dục) không điển hình của cơ thể nam hay cơ thể nữ
- **LGBTIQ+:** Một viết tắt thường được sử dụng để mô tả cộng đồng Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer/Questioning, và Intersex, cùng với nhiều nhóm khác.
- **Asexual – người vô tính:** người không có hấp dẫn tình dục, hoặc không hay ít quan tâm tới các hoạt động tình dục với người khác
- **Non-binary – phi nhị nguyên giới:** người có bản dạng giới không phải nam hoặc nữ
- **Queer – là chữ Q trong LGBTIQ+**, một từ thường được dùng để chỉ toàn bộ cộng đồng này, hoặc những người thuộc cộng đồng này nhưng cảm thấy không phù hợp với những nhóm khác như L, G, B, hay T, ...
- **Xu hướng tính dục:** sự hấp dẫn có tính bền vững về cảm xúc, tình dục hoặc tình cảm hướng tới người cùng giới, khác giới hay cả hai. Xu hướng tính dục của một người không nhất thiết trùng với hành vi tình dục của người đó.
- **Bản dạng giới:** cảm thức của một người về giới của bản thân.
- **Thể hiện giới:** cách một người ăn mặc, hành xử, nói chuyện, dựa trên các quy chuẩn của xã hội về giới.

3. https://taboommedia.files.wordpress.com/2020/07/taboom-investigating-hate-guide-digital.pdf

- **Đặc điểm giới tính (giới tính sinh học):** các yếu tố xu hướng tính dục, bản dạng giới, thể hiện giới và đặc điểm giới tính là độc lập với nhau, không có tính chi phối lẫn nhau.
- **Hôn nhân bình đẳng:** hay còn gọi là hôn nhân cùng giới, thể hiện khả thể xã hội cho phép người cùng giới trên giấy tờ có thể kết hôn với nhau. Từ "bình đẳng" ở đây nhấn mạnh vào việc quyền kết hôn hiện tại đang có sự bất bình đẳng khi chỉ người khác giới mới có quyền này.
- **Giới tính pháp lý:** giới tính trên giấy tờ của mỗi người, như giấy khai sinh, căn cước công dân, hộ chiếu, ... Đây là một trong những vướng mắc quan trọng sẽ được giải quyết bởi dự thảo luật chuyển đổi giới tính, khi người chuyển giới hiện tại vẫn đang có giới tính pháp lý trên giấy tờ khác với bản dạng giới của họ.
- **Conversion therapy – "chữa trị" LGBTIQ+:** các biện pháp ép buộc người LGBTIQ+ từ bỏ, che dấu đi việc bản thân là người LGBTIQ+. Các biện pháp chữa trị bao gồm các biện pháp mang tính y tế, tâm lý, tín ngưỡng, ...
- **Bức bối giới:** trạng thái của một người chuyển giới khi cảm thấy không thoải mái, thậm chí khó chịu, ghét bỏ khi bản dạng giới của họ không trùng hợp với giới tính được chỉ định khi sinh . Bức bối giới có thể chia làm bức bối xã hội, khi một người cảm thấy khó chịu khi không được thể hiện và xã hội chấp nhận là giới mà họ mong muốn; và bức bối sinh học, khi một người cảm thấy đặc điểm cơ thể của mình không trùng khớp với giới mà họ mong muốn.
- **Chuyển đổi giới tính:** quá trình mà 1 người chuyển giới thay đổi để thể hiện giới mà mình mong muốn, bao gồm các biện pháp về xã hội (như thay đổi đại từ nhân xưng, thay đổi cách ăn mặc, ...) và y tế (nội tiết tố, phẫu thuật ngực, phẫu thuật bộ phận sinh dục)
- **Can thiệp y tế định giới:** chỉ toàn bộ quá trình chuyển đổi giới về mặt y tế, bao gồm các bước như trên.
- **Come out:** hành động hoặc quá trình công khai bản dạng LGBTIQ+ của một cá nhân

2. Sự nhạy cảm trong ngôn ngữ:

Trong chương này, chúng ta sẽ xem xét sức mạnh của từ ngữ trong việc định hình quan điểm cá nhân và mối quan hệ của chúng ta, và với các vấn đề liên quan đến cộng đồng LGBTIQ+.

Khi viết hoặc nói về cộng đồng LGBT, quan điểm và ngôn ngữ của bạn có thể ảnh hưởng đến cách họ được nhìn nhận và hiểu biết trong xã hội. Điều này rất quan trọng khi đề cập đến những câu chuyện về bạo lực, kỳ thị hoặc các vấn đề khác liên quan đến cộng đồng này. Sự tôn trọng và nhạy cảm đối với từ ngữ là một phần quan trọng của trách nhiệm báo chí và là cơ hội để xây dựng mối quan hệ tốt đẹp với cộng đồng LGBTIQ+.

iSEE muốn đề xuất một số hướng dẫn về việc sử dụng từ ngữ trong báo chí như sau:

~~*giới tính thứ 3*~~

they/ them



Lưu ý khi sử dụng thuật ngữ:

- Luôn tôn trọng và sử dụng thuật ngữ mà một người chọn cho bản thân.
- Tránh sử dụng ngôn ngữ tiêu cực hoặc kỳ thị khi đề cập đến cộng đồng LGBTIQ+.
- Đặc biệt, khi nói về người chuyển giới, luôn sử dụng tên và đại từ mà người đó xác định.
- Sử dụng các cụm từ "LGBT" và "LGBTIQ+" để chỉ cộng đồng hoặc nhóm thuộc cộng đồng, không sử dụng để chỉ một cá nhân cụ thể.
- Trong việc mô tả cộng đồng hoặc các nhóm trong cộng đồng LGBTIQ+, hãy sử dụng các cụm từ này để tạo sự thống nhất và tránh tạo ra sự nhầm lẫn hoặc đánh đồng các nhóm con bên trong. Mỗi chữ cái trong LGBTIQ+ đại diện cho một nhóm khác nhau với đặc điểm và vấn đề riêng biệt.
- Tránh sử dụng "giới tính" thay thế cho các nhóm LGBTIQ+.
- Thay vì sử dụng "giới tính" để chỉ đến các nhóm LGBTIQ+, hãy sử dụng các thuật ngữ như "xu hướng tính dục," "bản dạng giới," và các thuật ngữ khác có liên quan (xem Phụ Lục 1). Tránh sử dụng các từ như "giới tính thứ 3," "bóng," "lộ," vì chúng có thể mang tính miệt thị và gây hiểu lầm về các khái niệm "giới tính," "(bản dạng) giới," và "tính dục." Những từ ngữ này có thể tạo ra sự cách biệt và đặt cộng đồng LGBTIQ+ vào "thế giới thứ ba," gây tách biệt với xã hội.

Ví dụ về việc sử dụng ngôn ngữ nhầm lẫn:

Việc gọi một người chuyển giới bằng tên hoặc giới tính không mong muốn không chỉ là không chính xác mà còn có thể gây ra tổn thương. Tương tự, việc sử dụng từ "chuyển giới" thay vì "người chuyển giới" có thể làm mất đi sự nhân văn.

Phân biệt rõ người chuyển giới, người liên giới tính, và người song tính:

Việc sử dụng các thuật ngữ này một cách đúng đắn và thống nhất sẽ giúp tránh những hiểu lầm và đánh đồng về các nhóm trong cộng đồng LGBTIQ+. Hãy hiểu rõ ý nghĩa và sự khác biệt giữa các thuật ngữ này để sử dụng một cách chính xác.

Ví dụ 01

Ví dụ về việc sử dụng từ "giới tính" và "giới tính thứ ba" trên báo chí

"Khi cầm một văn bản hành chính có đề cập đến giới tính, bạn đã bao giờ tự nghĩ, hai lựa chọn Nam/Nữ là chưa hợp lý? Nếu như một cá nhân không thấy thoải mái với lựa chọn Nam/Nữ, thay vào đó là Đồng tính nam (Gay), Đồng tính nữ (Lesbian), Song tính (Bisexual), Chuyển giới (Transgender) thì có nên được xem xét không?

Hoặc nữa, khi Gay có xu hướng trên (thâm nhập) hoặc Gay xu hướng dưới (bị thâm nhập), Les xu hướng trên (mạnh), Les xu hướng dưới (yếu), linh hoạt giới tính... thì các thông tin về giới tính có khiến bạn do dự, hay ngại ngùng khi đặt bút? Do dự hay ngại ngần chính là trạng thái cảm nhận sâu nhất về giới tính sinh học của mình".

(Trích dẫn từ một bài báo)

Nhận xét:

- **Chất lượng văn phong:** Đoạn trích trên dường như đã sử dụng một số từ ngữ không chính thống và có thể bị coi là không phù hợp hoặc thiếu tôn trọng trong một số ngữ cảnh, đặc biệt là khi nói đến các nhóm người thuộc LGBTIQ+.
- **Độ chính xác:** Cần lưu ý là mô tả giới tính và sự thể hiện giới tính là một chủ đề phức tạp và cần phải tiếp cận một cách nhạy bén và đầy đủ thông tin.
- **Tổng quan:** Đối với nhà báo, việc viết về chủ đề nhạy cảm như giới tính hay hành vi tình dục yêu cầu một sự cẩn trọng đặc biệt. Một số người có thể cảm thấy bị xúc phạm hoặc hiểu lầm nếu không sử dụng ngôn ngữ một cách chính xác và tôn trọng. Bởi việc đề cập tới các chủ đề trên khi nền tảng về Giới và Tính dục chưa đủ vững, có thể khiến hình ảnh cộng đồng LGBTIQ+ rơi vào khuôn mẫu dị tính truyền thống.

Gợi ý:

Khi viết về các chủ đề nhạy cảm như giới tính và cộng đồng LGBTIQ+, nhà báo cần phải đảm bảo sự chính xác, tôn trọng và không gây hiểu lầm. Dưới đây là một số gợi ý về cách viết:

1. Sử dụng từ ngữ chính thống:
Thay vì sử dụng các từ ngữ không chính thống hoặc có thể gây hiểu lầm, hãy chọn những từ ngữ được cộng đồng LGBTIQ+ và các tổ chức quốc tế chấp nhận.

- Thay vì "Gay có xu hướng trên" và "Gay xu hướng dưới", hãy sử dụng từ ngữ như "Gay" và "đồng tính nam".
- Tránh sử dụng từ ngữ như "thâm nhập" khi mô tả quan hệ giữa các cặp cùng giới.

2. Tránh định kiến và giả định:
Không nên giả định về giới hay xu hướng tính dục của người khác. Hãy mở rộng góc nhìn và tôn trọng sự đa dạng giới.

Ví dụ:

"Trong các văn bản hành chính, liệu có nên cung cấp thêm các lựa chọn về bản dạng giới khác và xu hướng tính dục khác ngoài 'Nam' và 'Nữ', như 'Đồng tính nam (Gay)', 'Đồng tính nữ (Lesbian)', ' Song tính (Bisexual)', và 'Chuyển giới (Transgender)' không?"

3. Ngôn ngữ tích cực:
Tránh sử dụng ngôn ngữ tiêu cực hoặc từ ngữ có thể gây xúc phạm.

Ví dụ:

Sử dụng "người chuyển giới" thay vì "chuyển giới".

4. Tham khảo và tìm hiểu:
Khi không chắc chắn về một thuật ngữ hoặc cách diễn đạt nào, hãy tham khảo ý kiến từ các nguồn tin cậy và các tổ chức chuyên về LGBTIQ+.

5. Gắn với nguồn:
Khi đề cập đến thông tin khoa học hoặc y học, hãy chắc chắn rằng bạn đang trích dẫn từ các nguồn tin cậy và chính xác.

Dựa trên những gợi ý trên, nhà báo có thể viết lại một cách tôn trọng và chính xác hơn.

Ví dụ

02

Sử dụng thuật ngữ đúng đắn về Cộng Đồng LGBTIQ+

Cần phải phân biệt rõ người chuyển giới, người liên giới tính, và người song tính. Việc sử dụng không thống nhất của các thuật ngữ này sẽ tiếp tục những hiểu lầm của xã hội về các nhóm cộng đồng trên.

Ví dụ về việc sử dụng nhầm lẫn này:

"Đến những năm cấp 2, khi internet phổ biến hơn, tôi mới được tiếp cận thông tin về LGBT (Cộng đồng những người có giới tính đặc biệt bao gồm đồng tính luyến ái nữ, đồng tính luyến ái nam, lưỡng tính, chuyển giới và những người đang trong giai đoạn tìm hiểu giới tính cho bản thân - PV)."

Nhận xét:

Đoạn trích trên có một số sai sót liên quan đến sử dụng thuật ngữ và khái niệm liên quan đến cộng đồng LGBTIQ+:

- **Sử dụng "LGBT" một cách không chính xác:** Trong đoạn trích, người viết sử dụng thuật ngữ "LGBT" để ám chỉ "Cộng đồng những người có giới tính đặc biệt bao gồm đồng tính luyến ái nữ, đồng tính luyến ái nam, song tính, chuyển giới và những người đang trong giai đoạn tìm hiểu giới tính cho bản thân." Điều này không chính xác vì "LGBT" chỉ là viết tắt của "Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender," trong đó "Bisexual" chỉ ra người song tính. Khái niệm này không đại diện cho tất cả các nhóm trong cộng đồng LGBTIQ+.

- **Sử dụng "giới tính đặc biệt" không đúng:** Thuật ngữ "giới tính đặc biệt" không phải là một thuật ngữ chính xác để mô tả cộng đồng LGBTIQ+. Nó là một cách miêu tả mơ hồ và có thể gây hiểu lầm.

Gợi ý:

Sử dụng thuật ngữ chính xác: Sử dụng các thuật ngữ và khái niệm chính xác để miêu tả cộng đồng LGBTIQ+. Ví dụ:

1. Sử dụng "Cộng đồng LGBTIQ+" hoặc "Cộng đồng LGBT+" để ám chỉ cả những người đồng tính (Lesbian và Gay), người song tính (Bisexual), người chuyển giới (Transgender), và những nhóm đa dạng giới khác (Non-binary và Genderqueer).

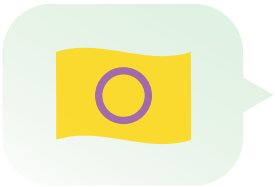
2. Khi viết về từng nhóm con, hãy sử dụng các thuật ngữ cụ thể như "người chuyển giới," "người song tính," "người đồng tính nữ," và "người đồng tính nam."

3. Khuyến khích sử dụng đúng tên và đại từ: Khi đang viết về người chuyển giới, hãy sử dụng tên và đại từ phù hợp với bản dạng giới của họ (VD: sử dụng đại từ danh xưng nam tính "anh ấy" khi nói về người chuyển giới nam). Điều này đồng nghĩa với việc tránh sử dụng tên và đại từ không phù hợp, gây hiểu lầm hoặc làm tổn thương người đó.

4. Kiểm tra và tư vấn về thuật ngữ: Nếu bạn không chắc chắn về việc sử dụng thuật ngữ nào, hãy kiểm tra và tư vấn với các nguồn đáng tin cậy hoặc chuyên gia về cộng đồng LGBTIQ+ (VD: thuvien.lgbt thuộc quyền sở hữu của Viện nghiên cứu iSEE; database.ilga.org thuộc quyền sở hữu của Hiệp hội Đồng tính, Song tính, Chuyển giới và Liên giới tính Quốc tế....). Điều này giúp đảm bảo tính chính xác và tôn trọng trong việc sử dụng thuật ngữ và khái niệm.

Khuyến nghị cho 1 số nhóm đặc thù trong cộng đồng LGBTIQ+

1. Người liên giới tính:



- Loại bỏ quan niệm cần phẫu thuật đối với nhóm người liên giới tính. Phẫu thuật không có sự đồng ý của người liên giới tính đã được nhiều cơ quan, bao gồm Liên Hợp Quốc mô tả là một hành vi vi phạm quyền con người.
- Liên giới tính không phải là khuyết tật và không phải là một tình trạng bệnh lý.

2. Người chuyển giới:

- Hãy sử dụng tên mong muốn được gọi của nhân vật và chỉ sử dụng tên trên giấy tờ nếu người đó vẫn lựa chọn sử dụng tên này.
- Không bao giờ được sử dụng sai đại từ nhân xưng giới tính. Nếu không chắc chắn, hãy hỏi người được phỏng vấn.
- Không bao giờ được dùng những từ ngữ như "cho rằng mình là", "tự nhận là", tránh nói đến việc người đó được "đẻ ra là" nam hay nữ, tránh nói đến tình trạng cơ thể của người chuyển giới, vì việc này vi phạm quyền riêng tư về cơ thể của người chuyển giới, cũng như tiếp diễn sự lề hóa của người chuyển giới so với người hợp giới. Bởi để nhận diện bản thân thuộc cộng đồng chuyển giới là một hành trình khám phá lâu dài và có tính cá nhân hoá cao, do đó cụm từ "tự nhận là" có thể gây ra ác cảm đối với người đọc rằng chuyển giới chỉ như một giai đoạn bốc đồng, ngắn ngủi.



- Không sử dụng cách nói "đã chuyển giới", "chưa chuyển giới" vì "chuyển giới" là là một khái niệm bao trùm, miêu tả những người có bản dạng giới khác với giới tính sinh học mà họ được chỉ định khi sinh ra. Một người chuyển giới có thể nhận định bản thân là nam hoặc nữ, nhưng cũng có thể nằm ngoài phổ nhị nguyên. , chứ không phải là 1 quá trình, quá trình này là "chuyển đổi giới tính" hoặc "chuyển đổi định giới"

- Không sử dụng từ "thành công" như trong "chuyển giới thành công", không phải người chuyển giới nào cũng mong muốn can thiệp y tế định giới, không mô tả quá trình chuyển đổi giới như quá trình khép kín, nơi mà mỗi người chuyển giới đều phải trải qua nhiều bước về mặt xã hội và y tế. Mỗi thay đổi trong quá trình chuyển đổi giới đều là một lựa chọn riêng biệt, phù hợp với cá nhân tại thời điểm đó. Họ có thể sẽ có hoặc không thực hiện bất kì thay đổi nào khác trong tương lai. Dù ở bất cứ điểm nào trong quá trình thay đổi thì họ vẫn là người chuyển giới.

Kết luận

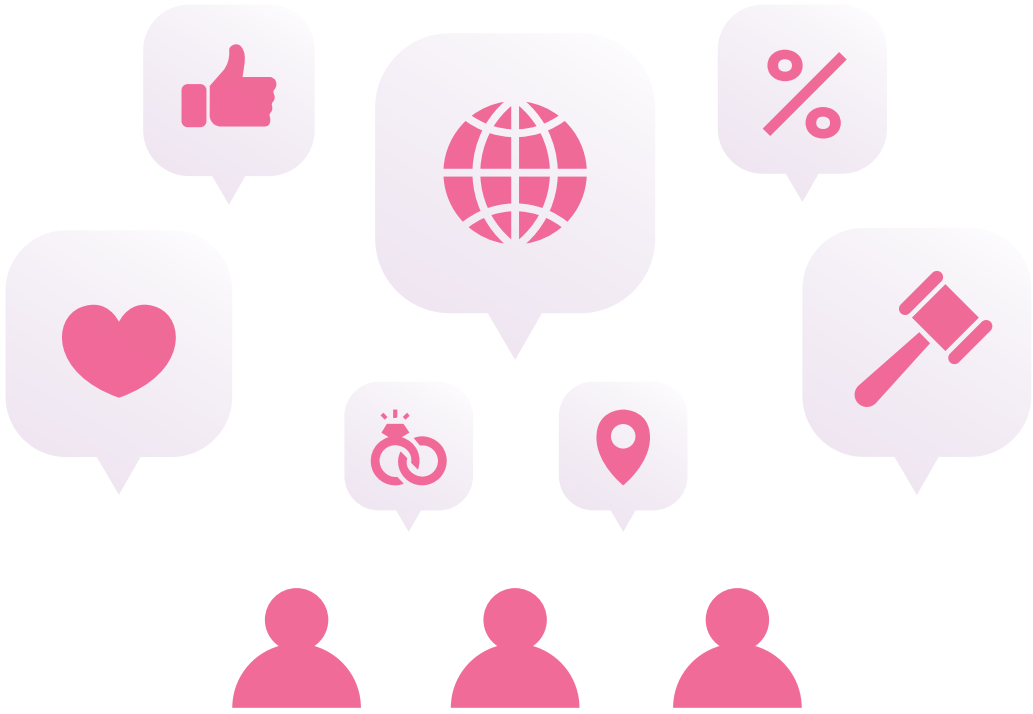
Chương này giới thiệu các hướng dẫn về việc sử dụng từ ngữ trong các tác phẩm báo chí về cộng đồng LGBTIQ+. Ngôn ngữ là một công cụ mạnh mẽ. Sử dụng ngôn ngữ một cách chính xác và nhân văn giúp tạo ra một xã hội công bằng và bao dung hơn. Sử dụng từ ngữ phù hợp và tôn trọng giúp chúng ta hiểu biết và kết nối sâu rộng với nhau hơn, tạo mối quan hệ tốt đẹp và nâng cao nhận thức của xã hội về các vấn đề quan trọng này.

Chương IV: *Cách tiếp cận câu chuyện về cộng đồng LGBTIQ+*

Quan sát cho thấy nhà báo có thiên hướng viết các câu chuyện cá nhân trong cộng đồng LGBTIQ+. Việc viết về trải nghiệm cá nhân là một nghiệp vụ báo chí để hấp dẫn và đến gần độc giả hơn. Tuy nhiên, các câu chuyện đó, khi không được lồng ghép các vấn đề mang tính phổ quát của cộng đồng LGBTIQ+, dễ thiên về giật gân, uỷ mị, kỳ thị.

Vì vậy iSEE khuyến nghị:

Câu chuyện phổ quát:
Khi nhà báo tiếp cận bài viết bằng câu chuyện cá nhân, họ cần kỹ thuật lồng ghép những câu chuyện này vào các vấn đề mang tính phổ quát, có ảnh hưởng đến cộng đồng LGBTIQ+ và xã hội rộng hơn. Việc này có thể giúp làm cho thông điệp của bài viết trở nên mạnh mẽ và thuyết phục hơn. Điều này giúp tạo ra sự thấu hiểu, đồng cảm và sự đoàn kết đối với cộng đồng LGBTIQ+. Câu chuyện không chỉ là riêng tư của họ, mà còn là một phần của xã hội.



Câu chuyện của các cá nhân trong cộng đồng LGBTIQ+

Để thực hiện điều này, nhà báo có thể xem xét các cách sau đây:

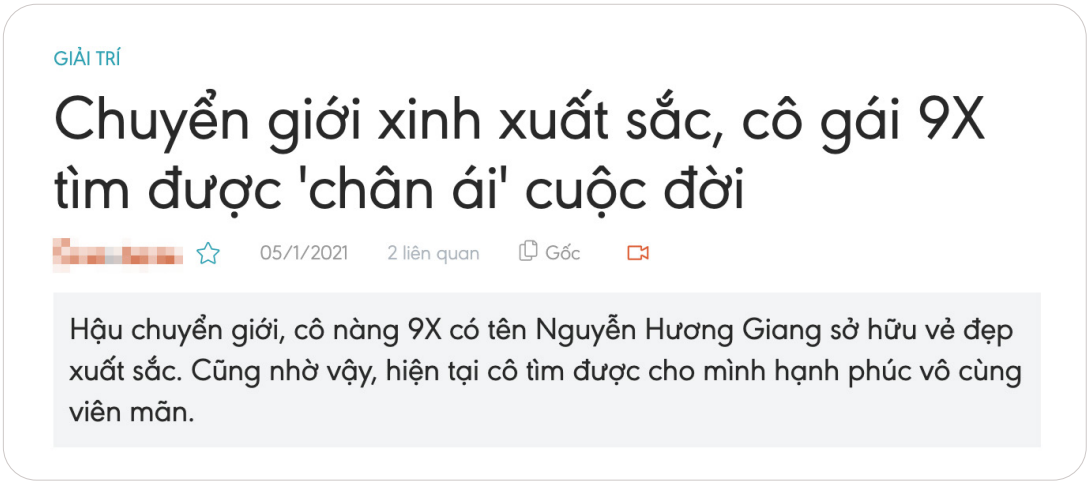
- **Kết nối câu chuyện cá nhân với vấn đề lớn hơn:** Đảm bảo rằng câu chuyện cá nhân mà bạn sử dụng có liên quan chặt chẽ đến vấn đề chính bạn muốn thảo luận. Sau đó, mở rộng bài viết bằng cách nêu lên tầm quan trọng của vấn đề này đối với cộng đồng LGBTIQ+ và xã hội.
- **Thu hút sự quan tâm và đồng cảm:** Sử dụng ngôn ngữ và cách diễn đạt để tạo sự đồng cảm từ độc giả. Điều này có thể bao gồm việc sử dụng ngôn ngữ nhân đạo và khuyến khích độc giả suy ngẫm về tầm quan trọng của vấn đề.
- **Tích hợp con số thống kê và nghiên cứu:** Sử dụng dữ liệu và thông tin từ các nguồn thống kê, nghiên cứu, hoặc tổ chức đáng tin cậy để minh họa và cụ thể hóa những vấn đề đang diễn ra trong cộng đồng LGBTIQ+. Điều này có thể giúp bài viết trở nên hấp dẫn và thuyết phục hơn.
- **Tạo liên kết với các tình huống hoặc vấn đề tại Việt Nam hoặc quốc tế:** Nếu có thể, kết nối câu chuyện cá nhân với các sự kiện, chính trị, hoặc diễn biến xã hội quan trọng đang diễn ra trong nước hoặc trên thế giới, và giải thích cách chúng liên quan đến tình hình của cộng đồng LGBTIQ+.

Ví dụ:

Từ câu chuyện của Linh, một người chuyển giới, bạn có thể nêu rõ về quá trình chấp nhận bản thân, khó khăn trong việc tìm kiếm thông tin và hỗ trợ y tế, cũng như áp lực xã hội và gia đình đối với họ. Tất cả những khía cạnh này có thể được sử dụng để thảo luận về vấn đề chung hơn, chẳng hạn như tầm quan trọng của quyền tự quyết và đối đầu với định kiến xã hội. Việc kể câu chuyện cá nhân của họ cũng là việc tìm hiểu về quá trình họ chấp nhận bản thân, những khó khăn và niềm vui họ trải qua, cũng như tầm quan trọng của việc hỗ trợ và bảo vệ quyền lợi cho họ.

Khi tiếp cận một chủ đề về cộng đồng LGBTIQ+, luôn nhớ rằng mỗi người trong cộng đồng này có một câu chuyện riêng, đầy màu sắc và ý nghĩa. Cách tiếp cận này sẽ giúp bạn có cái nhìn vừa chi tiết và phổ quát về câu chuyện cá nhân này.

Một số điểm cần tránh khi viết câu chuyện về Cộng đồng LGBTIQ+


GIẢI TRÍ

Chuyển giới xinh xuất sắc, cô gái 9X tìm được 'chân ái' cuộc đời

[redacted] 05/1/2021 2 liên quan Gốc

Hậu chuyển giới, cô nàng 9X có tên Nguyễn Hương Giang sở hữu vẻ đẹp xuất sắc. Cũng nhờ vậy, hiện tại cô tìm được cho mình hạnh phúc vô cùng viên mãn.

Hình: *Ảnh chụp màn hình một tiêu đề báo mạng*

1. Tránh so sánh và dùng từ ngữ mang tính phân loại:

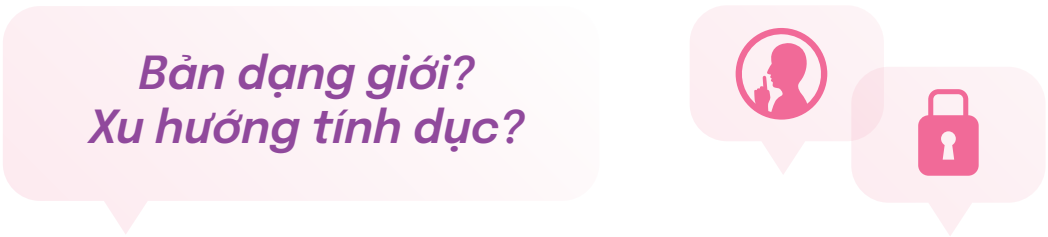
Tránh so sánh người LGBTIQ+ với người khác dựa trên giới tính hoặc bản dạng giới. Hãy tránh sử dụng các từ ngữ như "bình thường" hoặc "thật" để chỉ nhóm đa số, và không sử dụng các từ như "khác thường," "bất thường," hoặc "giả" để mô tả người LGBTIQ+ về tính dục.

Ví dụ:

Tiêu đề bài báo: "Chuyển giới xinh xuất sắc, cô gái 9x tìm được 'chân ái' cuộc đời"

Tiêu đề bài báo như trên, với hàm ý so sánh và mang tính phân loại, có thể gây định kiến về việc cộng đồng LGBTIQ+ không hoàn thiện, không đúng "chuẩn" như nhóm đa số, thay vì thấy họ là những con người hoàn thiện.

2. Tôn trọng quyền riêng tư:



Tránh đề cập đến xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới của người khác mà không có sự đồng ý. Điều này có thể vi phạm quyền riêng tư của họ và có thể gây ra hậu quả không mong muốn, như sự kỳ thị tại nơi làm việc hoặc trong môi trường học tập.

3. Không liên quan đến chủ đề:
Tránh đề cập đến xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới của một người nếu nó không liên quan đến chủ đề chính của bài viết. Việc này có thể gây ra lề hóa và tạo sự tách biệt về người LGBTIQ+ trong xã hội.

Ví dụ:

Một vụ án giết người xảy ra có nạn nhân, hoặc hung thủ là người thuộc cộng đồng LGBTIQ+, nhưng bản chất vụ án không liên quan đến việc người này thuộc cộng đồng LGBTIQ+ thì không cần thiết phải đề cập đến yếu tố nạn nhân/hung thủ là người thuộc cộng đồng LGBTIQ+.

4. Khắc họa sự đa dạng:
Hãy đảm bảo đưa ra các bài viết đa dạng hơn về cộng đồng LGBTIQ+, bao gồm cả việc thảo luận về quyền của họ và khám phá những nhóm đa dạng bên trong cộng đồng này. Không chỉ nói về người đồng tính nam và người chuyển giới nữ, mà còn về người LGBTIQ+ khuyết tật, người LGBTIQ+ là người dân tộc thiểu số, người LGBTIQ+ sống ở vùng nông thôn, và người LGBTIQ+ lớn tuổi.



Tuân thủ các nguyên tắc này không chỉ giúp báo chí tránh những biểu hiện phân biệt đối xử và kỳ thị, mà còn giúp tạo nên một hình ảnh đa dạng và chính xác hơn về cộng đồng LGBTIQ+.

Hướng dẫn tiếp xúc và phỏng vấn người LGBTIQ+

Là một nhóm nhỏ, nhưng quan trọng trong xã hội, những người thuộc cộng đồng LGBTIQ+ thường phải đối mặt với nhiều sự kỳ thị và phân biệt đối xử. Những trải nghiệm này thường gây ra những cảm xúc tiêu cực và thậm chí là gây ra những sự chấn thương tâm lý đối với họ. Điều này làm cho nhiều người LGBTIQ+ tránh đề cập đến những trải nghiệm này và thậm chí có thể không muốn bàn luận về chúng. Tuy nhiên, chúng tôi hiểu rằng việc chia sẻ những câu chuyện này có thể rất quan trọng để cung cấp thông tin về thực tế của cộng đồng LGBTIQ+. Vì vậy, khi tiếp xúc hoặc phỏng vấn các cá nhân trong cộng đồng này, hãy tiếp cận họ một cách nhẹ nhàng và tôn trọng.

Tuy nhiên, cũng cần lưu ý rằng cộng đồng LGBTIQ+ có thể không phản ứng nhanh chóng hoặc không phản hồi theo cách mong muốn với các nguyên tắc và tiêu chuẩn nhanh chóng của báo chí. Điều này có thể do sự nhạy cảm với những vấn đề cá nhân và trải nghiệm riêng tư của họ. Việc tôn trọng sự tự quyết và sự riêng tư của họ là điều quan trọng.

Tránh đặt ra những câu hỏi hoặc tập trung vào các khía cạnh quá riêng tư của cuộc sống của người thuộc cộng đồng LGBTIQ+, trừ khi nó có ý nghĩa thiết yếu cho câu chuyện.

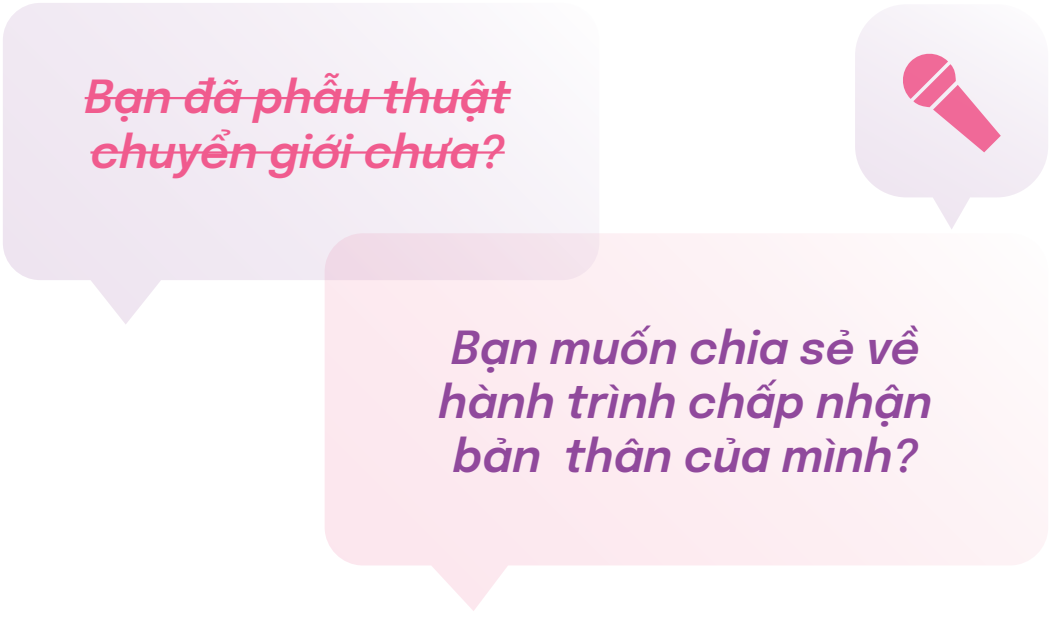
Ví dụ:

Không nên:

"Bạn đã phẫu thuật chuyển giới chưa?"

Nên:

"Bạn muốn chia sẻ về hành trình chấp nhận bản thân của mình?"



Chương V: *Tránh sai lầm và khuôn mẫu sai lệch*

Khi viết về cộng đồng LGBTIQ+, nhiều nhà báo có xu hướng rơi vào bẫy của những khuôn mẫu sai lệch, thậm chí không ý thức được. Việc này không chỉ làm méo mó thông điệp mà còn gây ra sự hiểu lầm và kỳ thị. Dưới đây là một số khuôn mẫu sai lệch thường gặp và cách tránh chúng, giúp bảo vệ danh dự và quyền lợi của những người thuộc cộng đồng LGBTIQ+Q, đồng thời góp phần nâng cao chất lượng và độ tin cậy của báo chí.

Nhận biết khuôn mẫu sai lệch

1. "LGBTIQ+ là một lựa chọn":

- **Không nên:** Thường xuyên có những bài báo miêu tả việc là người đồng tính, chuyển giới, hoặc thuộc bất kỳ nhóm nào trong cộng đồng LGBTIQ+ như là một "lựa chọn".
- **Hậu quả:** Điều này tạo ra một ấn tượng sai lầm rằng người thuộc cộng đồng này có thể "chọn" hoặc "không chọn" bản dạng giới hoặc xu hướng tính dục của mình.
- **Ví dụ sai lầm:** "Lan quyết định trở thành người đồng tính sau khi chia tay bạn trai."
- **Cách sửa:** "Lan đã nhận ra mình là người đồng tính sau khi trải qua một mối quan hệ với bạn trai."

2. Tập trung quá mức vào quá trình chuyển giới hoặc phẫu thuật chuyển giới:

- **Sai lầm:** Một số bài báo viết về người chuyển giới chỉ tập trung vào quá trình phẫu thuật hoặc trải nghiệm y tế của họ, bỏ qua những khía cạnh khác của cuộc sống của họ.
- **Hậu quả:** Điều này giảm giá trị cuộc sống phong phú và đa dạng của người chuyển giới, coi họ như những đối tượng y tế thay vì những con người đa chiều.

3. Gắn mác và tiêu đề gây sốc:

- **Sai lầm:** Sử dụng tiêu đề gây sốc hoặc gắn mác để thu hút sự chú ý, thậm chí nếu nó không chính xác hoặc tôn trọng.
- **Hậu quả:** Nguy cơ làm méo mó thông điệp, gây hiểu lầm và kỳ thị.
- **Ví dụ sai lầm:** "Bí mật đen tối của người đồng tính!"

4. Coi nhẹ hoặc làm biến dạng các mối quan hệ của người cùng giới

- **Không nên:** Miêu tả mối quan hệ giữa hai người cùng giới như là "bạn bè thân thiết" hoặc sử dụng ngôn ngữ coi thường.
- **Hậu quả:** Phớt lờ hoặc giảm nhẹ tình cảm và ý nghĩa của mối quan hệ đó.
- **Ví dụ không nên:** "Hai người bạn thân, Tùng và Bảo, sống chung một nhà."
- **Cách sửa:** "Tùng và Bảo, một cặp đôi đồng tính, chia sẻ một ngôi nhà."

Cụm từ "Hai người bạn thân, Tùng và Bảo, sống chung một nhà" không hẳn là sai. Tuy nhiên, trong bối cảnh nhất định, nếu Tùng và Bảo thực sự là một cặp đôi đồng tính và mối quan hệ giữa họ được miêu tả một cách mơ hồ như "bạn bè thân thiết" thì điều đó có thể làm giảm giá trị và độ sâu của mối quan hệ giữa họ. Trong trường hợp cụ thể của ví dụ, nếu mục đích của bài viết là để nói về mối quan hệ đồng tính giữa Tùng và Bảo, việc gọi họ là "bạn bè thân thiết" có thể gây hiểu nhầm và không truyền đạt chính xác mối quan hệ giữa họ.

5. Tránh việc đơn giản hóa

Cộng đồng LGBTIQ+ là một cộng đồng đa dạng với nhiều cá nhân và câu chuyện riêng biệt. Tránh việc đơn giản hóa trải nghiệm của họ.

Ví dụ:

Không nên: *"Tất cả người chuyển giới đều muốn phẫu thuật chuyển giới."*

Nên: *"Một số người chuyển giới muốn phẫu thuật chuyển giới, trong khi người khác thì không."*

6. Tránh ngôn ngữ tiêu cực hoặc định kiến

Một số cụm từ hoặc từ ngữ có thể không có ý định xúc phạm, nhưng vẫn mang ý nghĩa tiêu cực hoặc định kiến khi nói về cộng đồng LGBTIQ+.

Ví dụ:

Sai: *"Người đồng tính bị mắc chứng bệnh tâm lý."*

Đúng: *"Người đồng tính cũng có thể mắc các vấn đề về tâm lý như bất kỳ người nào khác."*

Ví dụ về khuôn mẫu sai lệch

~~"Từ chàng trai trở thành phụ nữ đẹp nhất"~~

Một bài báo viết về một người chuyển giới có tiêu đề **"Từ chàng trai trở thành phụ nữ đẹp nhất"**. Tiêu đề này không chỉ giảm giá trị quá trình chuyển giới của người đó xuống chỉ là về ngoại hình, mà còn coi họ như một đối tượng giải trí.

Ví dụ

03

Ví dụ về so sánh hình ảnh người đồng tính và người chuyển giới với các mô hình giới phổ biến

Một bài báo viết về một người nổi tiếng trong cộng đồng LGBTIQ+:

"Nhiều người còn nhận xét, H bây giờ còn đẹp hơn cả "con gái xịn" bởi ngoại hình xinh đẹp cùng sở hữu thân hình cân đối"

Phân tích ví dụ này từ góc độ ngôn ngữ và xã hội:

- **Sự kỳ thị giới tính:** Câu này đề cập đến việc so sánh H với "con gái xịn," ám chỉ rằng để được coi là đẹp, cô phải có ngoại hình giống phụ nữ. Điều này có thể tiếp tục định kiến về giới tính, cho rằng ngoại hình phải tuân thủ theo các quy tắc truyền thống về giới.
- **Sự chú ý vào ngoại hình:** Lời nhận xét tập trung vào ngoại hình của H và thân hình cân đối, đề cập đến việc đánh giá người khác dựa trên vẻ ngoại hình. Điều này có thể tạo áp lực cho người LGBTIQ+ (cũng như cho bất kỳ ai) về việc phải đáp ứng các tiêu chuẩn về vẻ đẹp quy định bởi xã hội.
- **Sự đa dạng trong Cộng đồng LGBTIQ+:** Ví dụ này không thể hiện sự đa dạng trong cộng đồng LGBTIQ+. Mỗi cá nhân không chỉ đẹp vì ngoại hình, mà còn vì những giá trị và đặc điểm cá nhân khác nhau. Việc tập trung vào ngoại hình có thể làm mất đi sự đa dạng này.

Ví dụ này cho thấy cách mà ngôn ngữ và tiêu chuẩn vẻ đẹp có thể góp phần vào việc thúc đẩy sự kỳ thị giới tính và tạo ra áp lực không cần thiết trong cộng đồng LGBTIQ+. Để tạo một môi trường tôn trọng và đa dạng hơn, cần phải chú ý đến cách diễn đạt và đánh giá về người khác.

Việc nhận biết và tránh khuôn mẫu sai lệch không chỉ là trách nhiệm của những nhà báo mà còn là một bước quan trọng trong việc xây dựng một xã hội công bằng và bao dung.

Khi viết về cộng đồng LGBTIQ+, quan điểm trung lập và tôn trọng là quan trọng nhất. Thay vì dựa vào các khuôn mẫu và ấn tượng sai lầm, hãy tìm hiểu sâu hơn và tiếp cận mỗi chủ đề với một tâm trí cởi mở.

Chương VI: *Cách viết bài theo chủ đề*

Trong quá trình làm báo, việc đưa tin về cộng đồng LGBTIQ+ đòi hỏi sự nhạy bén và tôn trọng đối với các khía cạnh đa dạng của cuộc sống và trải nghiệm của họ. Dưới đây là một số khuyến nghị về cách tiếp cận các chủ đề đặc thù khi đưa tin:



Chủ đề Giải Trí:

- Đừng chỉ tập trung vào sự nổi tiếng, thành công của những người LGBTIQ+, tạo áp lực rằng họ phải thành công hoặc đẹp để được xã hội chấp nhận.
- Đảm bảo đưa tin về cộng đồng LGBTIQ+ một cách chân thực, tránh hiện tượng ít xuất hiện hoặc xuất hiện một cách châm biếm trong các sản phẩm giải trí như phim, âm nhạc.



Chủ đề Đời sống:

- Không nên tạo cảm giác người LGBTIQ+ đáng thương, cần được cứu vớt từ cộng đồng.
- Luôn tập trung vào quyền bình đẳng và không phân biệt đối xử. Đưa tin kèm theo hình ảnh tích cực để cân bằng, tránh tạo ra định kiến về cuộc sống của người LGBTIQ+ chỉ có khó khăn, đau khổ. Chính điều này có nguy cơ tạo ra những áp lực "chỉnh sửa bản thân" của cộng đồng, hoặc việc ngăn cấm thể hiện là người LGBTIQ+ đến từ phụ huynh, người thân của họ.
- Tránh đề cập đến sự không ổn định của mối quan hệ và gia đình của người LGBTIQ+, bởi không có bằng chứng cho thấy họ dễ bị phá vỡ mối quan hệ hơn so với những người khác trong xã hội.



Chủ đề Pháp luật:

- Tránh gắn người LGBTIQ+ với các tệ nạn xã hội. Cần phải nhận thức được rằng, việc cộng đồng này vi phạm pháp luật không khác với những nhóm khác trong cộng đồng. Việc họ vi phạm pháp luật đôi khi do hoàn cảnh bị kỳ thị, phân biệt đối xử của họ trong xã hội.
- Đưa tin về các vụ việc tội phạm thù ghét nhắm vào cộng đồng LGBTIQ+ và tăng cường nhận thức về thực trạng này.
- Thảo luận về sự thiếu bảo vệ pháp luật cho cộng đồng LGBTIQ+.



Chủ đề Sức khỏe:

- Tránh gắn người LGBTIQ+Q với các bệnh lây truyền qua đường tình dục và suy nghĩ về cách đưa thông tin này có thể gây thêm định kiến và kì thị.
- Thay thế thông tin này bằng các thông tin liên quan đến khó khăn và định kiến mà cộng đồng vẫn đang gặp phải khi tiến hành kiểm tra và điều trị bệnh.
- Đưa ra những câu chuyện về các nạn nhân và lên án các hình thức "chữa trị" nguy hại đối với cộng đồng LGBTIQ+Q. Hành vi này gây ra rất nhiều các tác hại, tổn thương đối với mỗi cá nhân người LGBTIQ+ cũng như đối với toàn bộ cộng đồng này. Bất kì khi nào nhắc tới các biện pháp "chữa trị" cũng phải đưa vào trong ngoặc, vì chúng không có cơ sở khoa học, không hề có tác dụng, vi phạm quyền con người cơ bản và cũng đã bị các cơ quan chức năng nghiêm cấm.



Chủ đề Giáo dục:

- Đưa tin về việc phổ cập kiến thức về cộng đồng LGBTIQ+ trong môi trường giáo dục để ngăn ngừa phân biệt đối xử.
- Lên án mạnh mẽ các hành vi phân biệt đối xử trong môi trường giáo dục.



Chủ đề Thể thao:

- Cần phải thu thập thêm thông tin hoặc nghiên cứu để đưa ra kết luận về liệu người chuyển giới có thực sự có lợi thế trong thể thao so với người không chuyển giới hay không. Điều này có thể liên quan đến nhiều khía cạnh, bao gồm tình hình tài chính, xã hội, tâm lý, và nhiều yếu tố khác.
- Ngay cả trong trường hợp của những người không chuyển giới, cũng có thể có sự khác biệt về lợi thế cơ thể sinh học. Điều này có thể đề cập đến sự đa dạng trong cơ thể và sức khỏe của mọi người, không phụ thuộc vào việc họ có chuyển giới hay không.

Một số cân nhắc khi đăng tải tác phẩm báo chí về Cộng đồng LGBTIQ+

Báo chí đóng vai trò quan trọng trong việc tạo dựng ý thức, tạo sự thay đổi và bảo vệ quyền của cộng đồng LGBTIQ+. Nhà báo cần tìm hiểu cách thức đưa tin về những hành vi kỳ thị và phân biệt đối xử đối với người LGBTIQ+ (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex) một cách cẩn thận và có trách nhiệm. Tuy nhiên, cần phải nhớ rằng việc đưa tin có thể có tác động lớn đối với cộng đồng này.

Sau đây là một số cân nhắc dành cho nhà báo:

01.

Cân nhắc tầm ảnh hưởng:
Khi bạn đưa tin về những hành vi kỳ thị hoặc phân biệt đối xử đối với người LGBTIQ+, hãy luôn cân nhắc tầm ảnh hưởng của tin tức đó. Việc đưa tin có thể làm nổi bật các quan điểm, hình ảnh và quyết định của bạn trong bài báo. Nhớ rằng các thông tin này có thể được sử dụng bởi các nhóm kỳ thị LGBTIQ+ để làm hại cộng đồng. Hãy đảm bảo rằng bạn đang đưa tin một cách trung thực và phân tích.

02.

Ảnh hưởng của thái độ và giọng điệu của cơ quan báo chí khi đưa tin:
Thái độ và giọng điệu của cơ quan báo chí khi đưa tin về LGBTIQ+ có tác động đến cách độc giả đánh giá và phản ứng với cộng đồng LGBTIQ+. Bất kỳ dấu hiện thiên vị, phân biệt đối xử nào từ nội dung truyền thông cũng có thể tạo ra tác động lớn đối với độc giả. Vì vậy, hãy luôn lưu tâm đến cách cơ quan báo chí tiếp cận và đánh giá những chủ đề này.

03.

Lên tiếng khi cần:
Nếu bạn là nhà báo và cảm thấy rằng một bài báo hoặc câu chuyện nào đó đang được xuất bản tại báo của mình có tính chất kỳ thị hoặc gây hại đối với cộng đồng LGBTIQ+, hãy lên tiếng. Bạn có trách nhiệm bảo vệ quyền của cộng đồng và đảm bảo rằng thông tin được đưa ra là trung thực và có trách nhiệm.Việc đưa tin về những hành vi kỳ thị và phân biệt đối xử đối với người LGBTIQ+ đòi hỏi sự nhạy bén, trung thực và đạo đức từ phía nhà báo. Hãy luôn nhớ mục tiêu của bạn là tạo ra thông tin chất lượng và góp phần vào sự thay đổi tích cực trong xã hội đối với cộng đồng LGBTIQ+.

Tài liệu tham khảo

GLAAD Media Reference Guide
https://glaad.org/reference

A guide to reporting on LGBTQ+ community
https://www.journalism.co.uk/skills/a-guide-to-reporting-on-lgbtq-stories/s7/a740869/

INVESTIGATING ANTI-LGBTQI+ HATE, A Reporting Guide for Journalists, Debra L. Mason and Brian Pellot